

3. Správní delikty a soudní ochrana

- Správní delikty řeší a projednává veřejná správa – procesní režim – **SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ** (§ 9 spr. ř.)
- **Lex specialis – přestupkový zákon**
- **Lex generalis – správní řád**
- uplatnění řádných a mimořádných opravných prostředků ve správním řízení
- Zkrácené formy řízení – příkaz + bloková pokuta

Správní delikty – správní řízení

- Procesní úprava u **přestupků**, „skutečná“ subsidiarita správního řádu
- u **jiných správních deliktů** je „plná“ subsidiarita správního řádu (tj. nejsou procesní odchylky)
- Prekluzivní lhůty pro zánik odpovědnosti za správní delikt - § 41 s. ř. s. – **neběží po dobu soudního řízení, po dobu správního řízení ANO**
- *Návrhové* - přestupky, jinak zahájení řízení *ex offo*

Správní delikty – správní řízení

- **Doručování** – zástupce v zahraničí/adresy pro doručování v zahraničí/trvalý pobyt na ohlašovně – **obstrukce**, požadavky na **odůvodnění postupu**, je-li podezření na obstrukci
- Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2011, č.j. 1 As 27/2011-81 „*správní orgány ... musí respektovat právo účastníka řízení na zastoupení. Jedině tehdy, pokud bude **spolehlivě doloženo**, že v daném konkrétním případě **došlo ke zneužití práva na zastoupení**, nemusí být takovému zastoupení přiznány účinky. Nutno zdůraznit, že takový postup je ryze výjimečný (ultima ratio); musí mu předcházet aktivita správního orgánu směřující ke zjištění, že právo na zastoupení bylo v individuálním případě skutečně zneužito, že účastník řízení de facto nemá v úmyslu být zastoupen a že zvolením svého zástupce sleduje jiné cíle (oddálit konec řízení, dosáhnout uplynutí prekluzivní lhůty apod.).“*
- **§ 46 odst. 1 spr. ř.** – v oznámení je třeba **definovat skutek**, právní kvalifikace může doznat změn, skutek je daný (shodně Závěr č. 62 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 26. 11. 2007)
- **§ 36 – procesní práva**, výzva k seznámení s podklady a možnost se k nim **vyjádřit**, platí i pro řízení ve druhém stupni (je-li doplňován spisový materiál), **právo navrhnout důkazy** – odůvodnit jejich nepřijetí

Správní delikty – správní řízení

- Volné hodnocení důkazů, nutno přihlížet k **okolnostem ve prospěch i v neprospěch** (§ 50 spr. ř.)
- Rozhodnutí – **výroková část** - § 77 zákona o přestupcích musí být **vykonatelné, srozumitelné, určité, jasné** (pozor na „firmu“)
- Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 1. 2008, č.j. 2 As 34/2006-73, publikované pod č. 1546/2008 Sb. NSS *„Výrok rozhodnutí o jiném správním deliktu musí obsahovat popis skutku uvedením místa, času a způsobu spáchání, popřípadě i uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby nemohl být zaměněn s jiným. Neuvede-li správní orgán takové náležitosti do výroku svého rozhodnutí, podstatně poruší ustanovení o řízení. Zjistí-li soud k námitce účastníka řízení existenci této vady, správní rozhodnutí z tohoto důvodu zruší.“*

Správní delikty – správní řízení

- Rozhodnutí – **odůvodnění** – přísné požadavky, zhodnocení, vyjádření, tzv. **přezkoumatelnost** ≠ citace svědeckých výpovědí, listin, atd.
- **Zákaz reformace in peius** – výslovně v rámci řízení o odvolání uvedeno v zákoně o přestupcích a modifikovaně potom v 90 odst. 3 spr. ř.

Správní delikty – správní řízení

- **Legitimní očekávání** (§ 2 odst. 4 spr. ř.), odůvodnění kritérií pro uložení sankce v určité výši (aplikace **správního uvážení**)
- **Zákaz dvojího přičítání** (jednou jako znak skutkové podstaty a dále jako přitěžující okolnost)
- **Ekonomická hlediska** – zákaz likvidačních pokut, nicméně pokuta **musí být** negativním zásahem, aby plnila funkci
- Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20.4.2010, č.j. 1 As 9/2008-133, publikované pod č. 2092/2010 Sb. NSS **„Správní orgán ukládající pokutu za jiný správní delikt je povinen přihlédnout k osobním a majetkovým poměrům pachatele tehdy, pokud je podle osoby pachatele a výše pokuty, kterou lze uložit, zřejmé, že by pokuta mohla mít likvidační charakter, a to i v případech, kdy příslušný zákon osobní a majetkové poměry pachatele v taxativním výčtu hledisek rozhodných pro určení výše pokuty neuvádí. Správní orgán vychází při zjišťování osobních a majetkových poměrů z údajů doložených samotným účastníkem řízení, případně z těch, které vyplynuly z dosavadního průběhu správního řízení či které si opatří samostatně bez součinnosti s účastníkem řízení. Nelze-li takto získat přesné informace, je správní orgán oprávněn stanovit je v nezbytném rozsahu odhadem.“**

Správní delikty a soudní ochrana

- čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod
- *„každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli **trestního obvinění** proti němu.“.*
- Výklad pojmu trestní obvinění – tzv. kritéria Engel
- **(1) vnitrostátní kvalifikace deliktu, (2) charakter obvinění (deliktu) a (3) povaha a stupeň přísnosti sankce.**

Správní delikty a soudní ochrana

- Čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod
- *„kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se **obrátit na soud**, aby **přezkoumal** zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.“.*
- Tzv. generální přezkumná klauzule

Správní delikty a soudní ochrana

- Soudní přezkum správních rozhodnutí ve věcech správního trestání se uskutečňuje **ve správním soudnictví** – soudnictví veřejného práva
- Zákon č. 150/2002 Sb. soudní řád správní (s. ř. s.)
- Soustava: krajské soudy (přestupky samosoudce * jinak senát) – Nejvyšší správní soud (mimořádný opravný prostředek – **kasační stížnost**)

Správní delikty a soudní ochrana

- **Subsidiarita** správního soudnictví § 5 s. ř. s.
- **Vázanost skutkovým a právním stavem** ke dni rozhodnutí správního orgánu § 75 odst. 1 s. ř. s.
- **Plná jurisdikce** správního soudnictví § 77 odst. 2 s. ř. s.
- **Moderační právo** soudu § 65 odst. 3 a § 78 odst. 2 s. ř. s.

Správní delikty a soudní ochrana

- **Subsidiarita** (následnost) správního soudnictví
- Projev systému brzd a vyvažování, přezkum výstupů moci výkonné (veřejné správy) ze strany moci soudní
- Kontrola správních rozhodnutí
- Nenahrazování veřejné správy moci soudní
- **Nejdříve je třeba vyčerpat prostředky ochrany, které nabízí sama veřejná správa (tzn. řádné opravné prostředky), teprve potom se lze se žalobou obrátit na správní soud**

Správní delikty a soudní ochrana

- Z § 75 odst. 1 s. ř. s. vyplývá, že soud má být **vázán skutkovým a právním stavem, který tu byl v době vydání rozhodnutí správního orgánu.**
- zákonnost napadeného rozhodnutí se přezkoumává podle právního stavu v době vydání rozhodnutí správního orgánu
- Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2005, č.j. 6 A 102/2001 – 59, publikovaný pod č. 690/2005 Sb. NSS „*soud při přezkoumání rozhodnutí není vázán ustanovením zákona, které k jeho návrhu Ústavní soud zrušil pro rozpor s Ústavou.*“

Správní delikty a soudní ochrana

- **Uplatnění pravidla retroaktivity ve prospěch pachatele**
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2008, č.j. 2 As 9/2008- 77, publikovaný pod č. 1684/2008 Sb. NSS. „*povinnost soudu přihlédnout při posuzování zákonnosti napadeného správního rozhodnutí nejen k hmotněprávní úpravě deliktní odpovědnosti, která platila v době rozhodování správního orgánu, nýbrž i k úpravě, platné a účinné v době rozhodování soudu, je-li to pro pachatele příznivější.*“

Správní delikty a soudní ochrana

- Požadavek **plné jurisdikce** vyjádřený v § 77 odst. 2 s. ř. s., spočívá v tom, že soud nepřezkoumává jen právní posouzení věci, ale i její skutkový stav .
- Soud není vázán skutkovými zjištěními a právními závěry správních orgánů

Správní delikty a soudní ochrana

- Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2007, č.j. 1 As 32/2006-99, publikovaný pod č. 1275/2007 Sb. NSS „§ 77 odst. 2 věty první s. ř. s. je faktickou transpozicí požadavku tzv. „**plné jurisdikce**“ ... Soud při svém rozhodování nesmí být omezen ve skutkových otázkách jen tím, co zde našel správní orgán, a to ani co do rozsahu provedených důkazů, ani jejich obsahu a hodnocení ... **Soud tedy zcela samostatně a nezávisle hodnotí správnost a úplnost skutkových zjištění učiněných správním orgánem a zjistí-li přitom skutkové či (procesně) právní deficity, může reagovat jednak tím, že uloží správnímu orgánu jejich odstranění, nahrazení či doplnění, nebo tak učiní sám. Soudem prováděné dokazování vždy musí směřovat výlučně k osvědčení skutkového stavu v době rozhodování správního orgánu; ke skutkovým novotám se zásadně nepřihlíží. V případech, kdy soud přistoupí k vlastnímu dokazování, tedy opakuje důkazy provedené již předtím správním orgánem, nebo provede důkazy jím dosud neprovedené ...“**

Správní delikty a soudní ochrana

- **Moderační právo soudu**
- § 78 odst. 2 s. ř. s. „rozhoduje-li soud o žalobě proti rozhodnutí, jímž správní orgán uložil trest za **správní delikt**, může soud, **nejsou-li důvody pro zrušení rozhodnutí ...**, ale trest byl uložen ve **zjevně nepřiměřené výši**, **upustit od něj nebo jej snížit v mezích zákonem dovolených**, lze-li takové rozhodnutí učinit na základě skutkového stavu, z něhož vyšel správní orgán, a který soud případně vlastním dokazováním v nikoli zásadních směrech doplnil, a **navrhl-li takový postup žalobce v žalobě**.“ .

„Desatero“ správního trestání

1. Každou pokutu **řádně odůvodníš** (i nízkou).
2. **Všemi kritérii zabýváti** se budeš.
3. **Každé kritérium řádně vyhodnotíš.**
4. **Obecným pravdám** se vyhneš.
5. **Dvakrát nepřičteš.**
6. **Absorbovati** budeš.
7. **Přitížíš, ale i polehčíš.**
8. Výpadů se vystříháš.
9. **Ctít nadřizenou stolicí jakož i judikaturu** budeš.
10. Na pracnost nereptáš, a pokud, tak jen v duchu.